Адамів Марта, к.е.н., асистент
Коць Ірина, асистент
кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ТОЛІНГОВІ ОПЕРАЦІЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛЬВІВЩИНИ

В умовах європейської інтеграції України національна економіка повинна бути виведена із кризового стану та піднесена на новий етап розвитку поряд із успішними європейськими економіками. Означене завдання вирішується завдяки синергійному розвитку регіональних економік із акцентуацією на поступі найбільш перспективних з них. На сучасному етапі Львівська область є одним із найбільш перспективно привабливих регіонів, що володіє потужним економічним потенціалом, однак не спроможна його використати з огляду на дефіцит ресурсної бази. На жаль, в умовах соціально-економічної нестабільності та військово-політичного конфлікту в державі традиційні шляхи залучення ресурсів є важкодоступними, що вимагає пошуку принципово нових способів розвитку промисловості Львівщини як провідного рушія поступу регіональної економіки. Впродовж останніх років у Львівській області простежується активне поширення толінгових операцій, або, як їх іменують «операцій з давальницькою сировиною», серед промислових підприємств регіону. Результати реалізації толінгової діяльності серед львівських переробних підприємств є очевидними не лише для представників бізнесу, органів влади, але й пересічних громадян, адже відображаються у істотному покращенні діяльності суб'єктів толінгу за виробничими, техніко-технологічними, майновими, фінансовими, соціально-кадровими, маркетингово-логістичними параметрами. Свідченням цього є приклади функціонування та прогресивного розвитку таких відомих учасників толінгових операцій, як ТОВ «Фуджікура Аутомотів Україна Львів», ТзОВ «Бадер Україна», ТзОВ «Леоні Ваерінг Системс УА ГмбХ», котрі високоякісно та ефективно працюють на давальницькій сировині іноземних замовників. Не слід забувати й про недоліки толінгових операцій на усіх рівнях економіки, однак в сучасних умовах соціально-економічної кризи в державі та на шляху євроінтеграції толінгові операції є важливим інструментом ресурсного забезпечення регіональної економіки, що дає змогу уникнути занепаду її господарюючих суб'єктів, здобути успішний зарубіжний досвід ведення виробничо-господарської діяльності та відновити автономну роботу.

Львівська область є однією з найбільш економічно розвинених областей України, що володіє вигідним географічно-територіальним розташуванням, багатими природними ресурсами, розвинутою транспортно-логістичною інфраструктурою, високоосвіченими та креативними кадрами, потужним економічним потенціалом. Відповідно до Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року [1] ключовим стратегічним завданням поступу економіки

Львівщини є максимальне використання наявних конкурентних переваг у контексті не лише внутрішнього розвитку, але й поглиблення співробітництва із зарубіжними державами, насамперед, країнами Європейського Союзу.

В умовах соціально-економічної нестабільності в державі промисловість Львівщини як потужний локомотив регіональної економіки, незважаючи на існування вагомого виробничого та науково-технічного потенціалу, характеризується критичними проблемами, пов'язаними, насамперед, із гострим дефіцитом ресурсної бази у розрізі фінансових, сировинно-матеріальних та техніко-технологічних ресурсів. Так, в умовах існування високого інвестиційного потенціалу Львівщина залишається недостатньо привабливим регіоном для зовнішніх донорів капіталу, у промисловості регіону спостерігається переважання низько- та середньотехнологічних виробництв, у ресурсному забезпеченні області не прогнозується динамічних прогресивних змін у найближчій перспективі.

За таких обставин з'являється необхідність у пошуку альтернативних шляхів прогресивного розвитку промисловості Львівщини, котрі забезпечуватимуть активізацію виробничо-господарської діяльності її суб'єктів господарювання на засадах формування необхідної ресурсної бази. Як свідчить вітчизняна практика ведення зовнішньоекономічної діяльності у Львівській області, для багатьох промислових товаровиробників регіону вирішення означених вище проблем відбулось завдяки налагодженню толінгової діяльності. Впродовж останніх років Львівщина вирізняється серед інших областей України динамічними темпами розвитку толінгових операцій (так, у 2015 р. частка імпорту давальницької сировини у Львівській області становила близько 17 % від загального імпорту давальницької сировини держави [2]). В межах толінгової співпраці іноземний замовник забезпечує виробничо-господарську діяльність переробного підприємства дефіцитними ресурсами на засадах постачання давальницької сировини, надання прогресивної техніки та технологій, покриття, як правило, усіх витрат щодо виготовлення готової продукції із винагородою за виконані переробні роботи. Окрім вирішення нагальних проблем діяльності вітчизняних товаровиробників, толінгові операції формують сприятливі виробничі, техніко-технологічні, фінансові, соціально-кадрові, маркетингово-логістичні перспективи для відновлення автономної роботи переробного підприємства та розвитку його подальшої самостійної діяльності у структурі регіональної економіки та національної економіки загалом.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://dfrr.minregion.gov.ua

2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/

Біланюк Ольга,
асистент кафедри туризму
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
м.Львів

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ

Методологічною основою дослідження транскордонних туристичних ринків (ТТР) є системний підхід, який базується на розгляді поняття як часткового щодо регіонального ринку. Водночас, необхідно враховувати специфіку ТТР, який, складається з двох або більше (залежно від кількості учасників взаємодії країн) частин, кожна з яких входить до складу системи відповідних національних регіонів.

ТТР ми розглядаємо як когерентні ринки з досить тісними внутрішніми зв'язками. Тому ключовим етапом їх виділення є встановлення елементів туристичних систем, що є ядрами ТТР, і виявлення їх системоформуючих зв'язків. Наступним етапом є встановлення меж ТТР, тобто меж території, на якій він розташований. Далі слід аналізувати зовнішні зв'язки ТТР та цілі суб'єктів, які його формують.

Методика дослідження ТТР має багато спільного з дослідженнями національних ринків. Однак є і певні відмінності, обумовлені, по-перше, бар'єрними функціями кордону, по обидва боки якого розташований ТТР, і, по-друге, різними національними територіями різних країн, що беруть участь у транскордонних взаємодії. Ці відмінності можуть бути кількісними і якісними, причому, якщо перші стосуються найчастіше природних, економічних, соціальних, екістичних аспектів, то другі торкаються інституційних умов, обумовлених різноманіттям національних законодавчих актів при недостатній розвиненості міжнародних договорів про транскордонне співробітництво.

Вагоме значення має аналіз факторів формування та розвитку ТТР. Їх доцільно класифікувати за функціональними критеріями:

- за належністю до природної, економічної, соціальної, екістичної, демографічної, етнічної, політичної підсистеми регіону;
- за спрямованістю дії (фактори-каталізатори, які стимулюють аналізовані процеси, або фактори-інгібітори, які їх стримують);
- за ступенем впливу на розвиток ТТР (визначають розвиток, істотні, несуттєві).

Поглиблений аналіз факторів формування та розвитку ТТР дозволяє виявляти його конкурентні переваги, а також недоліки та проблеми, потрібні рішення. Тут доцільне використання SWOT-аналізу, що широко використовується зараз в економічних дослідженнях, в тому числі в регіональних, і дозволяє намітити шляхи оптимізації ТТР за допомогою співставлення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз його розвитку.

Важним етапом є виявлення просторових форм і особливостей організації виробництва та споживання туристичних послуг. Слід наголосити на необхідності врахування теорії поляризації та методу врахування потенціалів розвитку.

Території порівнюються між собою на основі найважливіших природних, економічних, соціальних факторів, що визначають умови розвитку туризму. Оцінка може бути кількісною (різного типу балів оцінки, вартісна оцінка) і якісною.

Метод потенціалів розвитку є важливим доповненням до широко застосовуваного методу зонування території, що використовується у всіх регіональних науках. Однорідні за будь-якими параметрами території поділяються на зони, що мають подібні умови розвитку. Це може слугувати основою для виділення рекреаційних зон, де і природні, і економічні, і соціальні фактори найбільш сприятливі для розвитку туризму.

На основі комбінації двох описаних методів використовується метод галузевих та районних пріоритетів, за допомогою яких визначається перспективна спеціалізація території та першості вирішення проблем - галузевих, територіальних та функціональних (пов'язаних з розвитком тих чи інших економічних механізмів).

Аналіз динаміки розвитку та подальшого його стратегічного прогнозування передбачає розробку декількох сценаріїв, базованих на моделюванні процесів з використанням різних регіональних теорій.

Особливу увагу, на наш погляд, слід надати методу зворотного прогнозування, тому за його допомогою що ми можемо сконструювати (опираючись на досвід сформованих ТТР) певних зразків; ми володіємо даними про минулі і сучасні модельовані процеси. Одночасно, здійснюючи прогнозування розвитку, необхідно опиратися на принципи стійкого розвитку, забезпечуючи дотримання параметрів розвитку відповідно до принципів стійкості регіональних систем.

При моделювання процесів розвитку ТТР важливого значення набуває порівняльний аналіз і особливо типологія регіонів за умовами та особливостями розвитку туризму, за розвитком ринкових відносин, за рівнем конкурентоспроможності на національних ринках співпрацюючих країн і міжнародного ринку, оскільки перспективи розвиток різних типів неодинакові.

Вузьким місцем для оцінки ТТР є слабкість емпіричної бази внаслідок відсутності статистичного обліку більшості даних, що стосуються розвиток туризму та транскордонної співпраці. Тому в багатьох випадках потрібна розробка спеціального соціологічного інструментарію для отримання відсутніх даних.

Відзначимо, що сформульовані вище висновки про методи дослідження, витікають з аналізу різних теорій і опираються і на досвід виконаних емпіричних досліджень. В той же час необхідними є подальші апробації та вдосконалення цих методів.

Башинська Юлія, к.е.н,
молодший науковий співробітник
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М.І.Долішнього НАН України»,
м. Львів

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕНЕРГЕТИЦІ

Відповідно до вимог теорії сталого розвитку трансформаційні процеси в енергетиці регіону і країни загалом відбуваються з метою екологізації енергетики та зменшення забруднення довкілля її об'єктами через енергомодернізацію діючих ТЕС, АЕС, ТЕЦ, а також заміщення викопних енергоресурсів відновлюваними джерелами енергії (ВДЕ).

У Львівській області поступовий розвиток відновлюваної енергетики розпочався з 2009 р., коли в Україні вперше було введено «зелені тарифи» для об'єктів, що використовують ВДЕ для генерації електроенергії. Частка ВДЕ в енергобалансі Львівщини постійно зростає. У 2013 р. з відновлюваних джерел було вироблено лише 0,86% від загального обсягу виробництва електроенергії в області, та у 2014-2015 роках частка ВДЕ зросла до 1,2%, у 2016 р. – до 7%. [1]. Оскільки у 2017 р. у Львівській області було введено в експлуатацію два нові потужні об'єкти відновлюваної енергетики – вітрову електростанцію поблизу Старого Самбора потужністю 20,7 МВт та сонячну електростанцію «Озерна» потужністю 10 МВт у Яворівському районі, то можна спрогнозувати, що частка ВДЕ в енергобалансі області зросла ще на 2,5-3%. Враховується також зростання кількості сонячних модулів на дахах приватних будинків. Така ж тенденція спостерігається і в інших областях Західного регіону України.

Враховуючи високу вартість реалізації проектів відновлюваної енергетики та нестачу коштів в обласних та місцевих бюджетах, подаються можливі шляхи фінансування таких проектів. Впродовж останніх трьох років урядом було запроваджено низку фінансових ініціатив для стимулювання використання ВДЕ в регіонах.

Урядова програма фінансування «теплих» кредитів, які надають державні банки – Ощадбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк і Приватбанк як для ОСББ/ЖБК так і для фізичних осіб. Відшкодування, яке надається учасникам Урядової програми, становить:

- 20% суми кредиту (але не більше 12 тис. грн) на придбання негазових/неелектричних котлів для фізичних осіб; 35% суми кредиту (але не більше 14 тис. грн) на придбання енергоефективного обладнання/матеріалів для фізичних осіб; 40% суми кредиту (але не більше 14 тис. грн. в розрахунку на одну квартиру) для ОСББ/ЖБК, як юридичних осіб, для загальнобудинкових заходів.

Якщо позичальником є фізична особа, яка отримує субсидію на оплату житлово-комунальних послуг, то розмір відшкодування становитиме 35% як за напрямком придбання котлів, так і для інших енергоефективних заходів, але не більше 12 000 гривень [2].

Важливо, що продовжують діяти місцеві програми здешевлення «теплих» кредитів, за якими надається додаткова компенсація (з місцевих бюджетів) по тілу або відсотках за кредитами. На сьогодні в усіх областях Західного регіону України діють програми різного рівня [2] (табл. 1.).

Таблиця 1.

Місцеві програми додаткової компенсації «теплих» кредитів

	Назва області	Додаткова компенсація, у %	Передбачене фінансування на 2017 р., у млн. грн.
1	Волинська	6	0,2
2	Закарпатська	15	1
3	Івано-Франківська	15-20	1,2
4	Львівська	15-20	18
5	Рівненська	15	4
6	Тернопільська	5% відсоткової ставки	1
7	Чернівецька	10	0,5

Складено автором на онові даних [3]

Прогнозується, що стрімкий розвиток відновлюваної енергетики призведе до позитивних змін в довкіллі регіону, оскільки спостерігатиметься зниження обсягів викидів парникових газів в енергетиці, що можна оцінювати не лише, як екологічну, але й соціальну та економічну вигоду для регіону.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт ПАТ «Львівобленерго». Інформація щодо частки кожного джерела енергії у загальній структурі обсягу електричної енергії, купленої енергопостачальником. 16.01.2017 р. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.loe.lviv.ua/ua/dlia_presy/novyny~3774

2.Державна підтримка енергозбереження. Урядова програма «теплих» кредитів у 2017 р. Офіційний веб-сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: (http://saee.gov.ua/consumers/derzh-pidtrymka-energozabespechenya

3. Інтерактивна карта регіональних/міських програм відшкодування частини відсотків/суми за кредитами для населення та ОСББ (ЖБК) на утеплення. Офіційний веб-сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://saee.gov.ua/uk/programs/map

Черкас Христина, студент,
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник: к.е.н. **Адамик В.В.,** доцент
кафедри менеджменту та міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»

РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

На сучасному етапі реформування економіки країни як цілісної держави, як в політичному, так і в економічному плані ,важливе місце займає подолання регіональної нерівності в усіх аспектах розвитку країни в цілому.

Трансформаційна політика, що проводиться в Україні спрямована на подолання цієї нерівності та задоволення потреб населення , що у свою чергу призвело б до зростання рівня життя населення в усіх адміністративних одиницях держави. Проте, важливо зазначити, що така політика є недосконалою, оскільки регіональна нерівність на території країни все ж існує. Окрім цього, ця диференціація має в своєму складі тенденцію до зростання, що є негативним чинником для розвитку України як європейської держави.

До основних причин підвищення цієї тенденції слід в першу чергу віднести нерівності у географічному положенні країни. Кожен регіон має свої природні ресурси та потенціал,який може використовувати в межах цієї території. Наступною вагомою причиною є наявність економічні проблемах. Найменші відмінності у економічних показниках регіону породжують відмінності у ВРП цього ж самого регіону. Демографічна ситуація також є причиною до диференційності розвитку регіонів країни. Суттєвою причиною нерівності регіонів є нераціональний перерозподіл коштів та нераціональне регулювання з боку державних органів влади, що відповідно впливає на соціальну складову розвитку цих ж самих адміністративних одиниць на території України.[1] Одним із сучасних чинників, що спричиняють нерівність у розвитку регіонів, зокрема Донецької, Луганської областей та території АР Крим, є тимчасова нестабільна політична ситуація, яка не дає можливості використання факторів виробництва, виробництва продукції та підпорядкування держаним органам влади України.

Для мінімізації диференціації у регіональному розвитку України варто провести наступні заходи:

1. Удосконалення законодавчої бази щодо розвитку регіонів, відповідно до європейських зразків, проте з особливостями розвитку економічної та політичної складових України.
2. Мінімізація та усунення дефіцитності місцевого та регіональних бюджетів.

3. Зниження залежності місцевих та регіональних бюджетів від державного. Децентралізація влади. Надання регіональним та місцевим бюджетам більшого спектру оплачуваних послуг.

4. Дотримання пріоритетності з боку держави щодо наданих коштів для розвитку регіону.

5. Формування системи регіонального урахування, з урахуванням особливостей, характерних для кожного регіону.

6. Зрівняння умов життєдіяльності сільського та місцевого населення

7. Сприяння розвитку малого бізнесу.

8. Розвиток соціальної інфраструктури.

Отже, регіональна диференціація на території України є однією з пріоритетних проблем до вирішення державними органами влади. Здійснивши ряд заходів, можна отримати сталий, ефективний регіональний розвиток країни, який відповідатиме стереотипам конкурентної, економічно-розвиненої європейської держави, яка успішно інтегрується в світовий ринок.

Список використаних джерел

1.Електронний ресурс. «Збірник наукових праць ВНАУ». Режим доступу: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/1568.pdf

Holubiak Nataliia, PhD, Candidate of Political Science
Post-doctoral student of Political Institutes and Processes Department
Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka,
m. Iwano-Frankiwsk

OD TRANSFORMACJI DO BUDOWY SPRAWNEGO PORZĄDKU DEMOKRATYCZNEGO

Upadek komunizmu to wystarczający okres, by zacząć analizować zachodzące zmiany w państwach Europy Środkowo-Wschodniej. Współcześnie kluczową kwestią staje się próba odpowiedzi na pytania: Czy jest możliwe jednoznaczne przejście z punktu A do punktu B (od autorytaryzmu / totalitaryzmu do demokracji)? Jakie czynniki ograniczają procesy transformacyjne oraz tworzą brak identyfikacji z nową rzeczywistością? Jakie cechy powodują zmiany demokratyczne?

Transformacja najczęściej określana jako ciągła fluktuacja, okres wyboru ścieżek rozwoju i reform, czyli jako stan nieprzewidywalnych konsekwencji, które zmieniają podstawowe wartości i normy. Dalszy brak rozwiązania powoduje narastanie konfliktu pomiędzy wymiarem społecznego zakorzenienia a wymiarem autonomii, wskutek czego działające formalne struktury nie posiadają legitymizacji w znacznej części społeczności. W takim znaczeniu paradygmat transformacji odsłania rozległość problemów związanych z adaptacją do systemowo nowej rzeczywistości „od tego, czego już niema, do tego, co jeszcze nie jest, ale co może być" [1, s. 214]. Zwłaszcza taka radykalna zmiana wpływa na świadomość ludzi, reformuje instytucje polityczne, tworzy atmosferę niestabilności i dezorientacji.Staje się to przedmiotem zainteresowania naukowców i praktyków życia społecznego szukających wpływających na demokrację czynników oraz nowych rozwiązań.

Należy podkreślić, rosnące zainteresowanie problematyką ryzyka politycznego, przede wszystkim problemy przejściowe w sferze gospodarczej, politycznej, społecznej i kulturalnej. W szczególności w odniesieniu do krajów postsocjalistycznych i postsowieckich należy wziąć pod uwagę różne warunki początkowe, specyfikę zależności wewnętrznych i zewnętrznych, doświadczenia historyczne i przygotowane tło społeczeństwa obywatelskiego. Poza tym mamy do czynienia nie z prostą, liniową ewolucją w jednym kierunku, ale z wielokierunkowością przeobrażeń, ponieważ w fazie procesu „dojrzewania" demokratycznego możliwy jest okres regresu, czy re-demokratyzacji.

Chociaż kraje byłego bloku komunistycznego stanęły przed podobnymi zadaniami, które miały zniszczyć system komunistyczny: odrzucić ideologiu komuniznu, przejść od totalitaryzmu do demokracji, zbudować gospodarku rynkowu na ruinach dawnego systemu planowania i

administracji, jednak ścieżki i szybkości reform nie były takie same. Transformacja w niektórych przypadkach (w szczególności w postsowieckich krajach) okazała się bardziej podobna do mutacji albo demokracji fasadowej – system państwowy z bardziej formalnymi, niż rzeczywiście działającymi instytucjami demokratycznymi.Warto zauważyć, iż takie kraje na świecie nie są wyjątkami, a nawet rzadkością: ich nawet więcej niż krajów z prawdziwą demokracją. Praktyka pokazuje, że w podobnych krajach, istnieją dwa główne sposoby rozwoju. Może to być model o charakterze korupcyjnym ze stosunkowo gwarantowanymi prawami i swobodami obywatela lub model autorytarny (w przypadkach granicznych - totalitarny), z obciętymi prawami i swobodami, które mogą, ale nie muszą mieć elementu korupcyjnego [2, s.65].

W rezultacie mamy sprawę z wiązką procesów powodujących zaburzenia stanu społecznej równowagi, mechanizmu funkcjonowania i reprodukcji struktur społecznych oraz kulturowej ciągłości zbiorowych doświadczeń. Dorobek dotychczasowej refleksji pozwala uchwycić dwa wiodące motywy wyjaśnień natury problemów z transformacją do „rynku i demokracji". Pierwszy eksponuje destruktywny wpływ komunistycznego dziedzictwa historycznego, jak pisze Piotr Sztompka – „wielki przełom kulturowo-cywilizacyjny, konstruowanie nowego porządku społecznego" [3, s.12]. Drugi zwraca uwagę na społeczne i psychologiczne koszty procesu radykalnych przemian ustrojowych i towarzyszące im problemy adaptacyjne [4, s.18-19].

Reasumując można konkludować, iż nowe realia mają „traumatogenne" skutki - syndrom anomii, poczucie dezorientacji, poznawcze zagubienie, frustrację i rozczarowanie praktyką funkcjonowania ładu demokratycznego, poczucie bezsilności i apolityczność. Wiąże się one z populizmem przywódców politycznych, paternalistycznym nastrojem i niechęcią do kontrolowania władzy, brakiem poznawczych zainteresowań sprawami życia publicznego, deficytem kapitału społecznego. W mentalności dużej części ludzi państwo występuje nadal – mocą kulturowej inercji – jako instancja odpowiedzialna za zaspokajanie potrzeb materialnych i dystrybucję układów paternalistyczno-klientelistycznych.

Należy jednak wskazać, że dla zmiany systemy hybrydalnej dużą rolę odgrywa postawy i jakości zachowania politycznego (zależy od aktywności obywatelskiej, świadomości obywateli). Wielu autorów podkreśla wiodącą rolę kapitału społecznego jako bardziej funkcjonalnego dla budowy społeczeństwa obywatelskiego. Od początky reform, demokracja wymaga "cnót republikańskich" i "kultury obywatelskiej": publicznego zaangażowania, zainteresowania sprawami publicznymi, chęci do uczestnictwa w życiu społecznym, inicjatywy, lojalności wobec instytucji politycznych.

Literatura

1. Социогенетические основания трансформации общества (соавт. В.А. Золотухин, В.Г.Немировский и др.) / Научная монография [отражающая основные доклады секции V Международной Кондратьевской конференции «Закономерности и перспективы трансформации общества»]; Под науч. ред. А.И.Субетто. – Кострома: Изд-во КГУ им. Н.А.Некрасова, 2004. – 464с.

2. Жовтянская В. Общественная идеология как детерминанта государственного развития в Восточной Европе / В. Жовтянская // Polska i Ukraina w dobie transformacji. Współpraca transgraniczna, innowacje, edukacja i rozwój społeczno-gospodarczy/ Ewa Draus, Paweł Trefler. – Przemyśl, 2014. – С.62-73.

3. Sztompka P. Teorie zmian społecznych a doświadczenia polskiej transformacji/ P. Sztompka // Studia Socjologiczne. –1994. – № 1. – s.9-17.

4. Szczegóła L. Blokady społeczeństwa obywatelskiego w Polsce / L.Szczegóła// Rocznik Lubuski – 2003. –№ XXIX. – s. 11-26

Івашків Юлія,
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри економіки, підприємництва та природничих наук
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, м. Київ.
Гуйда Олександр,
старший викладач кафедри загально-інженерних дисциплін та теплоенергетики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, м. Київ.

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Завдання державного управління в глобалізацій них умовах полягає у вирівнюванні диспропорцій економічного та соціального розвитку регіонів, створенні умов для активізації ініціативи і внутрішніх джерел соціального і економічного зростання, підтримки відсталих регіонів, розвитку регіонального транскордонного співробітництва. Сучасна стратегія соціально економічного розвитку регіонів спрямована на побудову економічно сильних та конкурентоспроможних регіонів, які б самостійно вирішували поточні завдання та виконували свої функції без додаткового залучення коштів з державного бюджету.

Нині в Україні не створено стабільної законодавчо-нормативної бази, яка б регулювала відносини між центром і регіонами та визначала основні напрями державної регіональної політики. Крім того залишається полемічним питання визначення територіальних меж регіонів. На державному рівні не закріплено концептуальних підходів до формування та реалізації стратегії розвитку регіонів.

Така ситуація значною мірою зумовлена недостатньо розвинутою методологічною базою з цих питань та змінним характером зовнішніх факторів впливу, зокрема, глобалізацій ні процеси, зростаюча конкуренція серед національних економік світу, необхідність підвищення конкурентоспроможність національної економіки та внутрішніми: засади директивно-централізованого планування, що наслідували, недосконаліть законодавства, політична нестабільність.

Необхідність визначення довгострокового курсу розвитку національної економіки і відповідно регіонів, визначення цільових орієнтирів розвитку потребує розроблення методології довгострокового планування, що була б адекватною глобальним процесам, які проходять в світовому співтоваристві, відображала національні інтереси,

а також була спроможна реалізовувати регіональні інтереси.

Стратегію розвитку регіону можна розглядати у широкому і вузькому значеннях. Вузьке розуміння стратегії виходить із її тлумачення як дії, що спрямована на досягнення мети. В цьому контексті стратегія розвитку регіону характеризується комплексом дій, які покликані привести до досягнення цільових орієнтирів розвитку.

Етап стратегічного вибору, на думку спеціалістів, менше за все піддається уніфікації. В «Методичних рекомендаціях щодо формування регіональних стратегій розвитку» [1] при формуванні стратегічних альтернатив виходять із припущення про комбінацію виявлення сильних і слабких сторін регіону, прояву зовнішніх можливостей і загроз.

Стратегічне планування може успішно використовуватися не тільки при розробці комплексних планів соціально-економічного розвитку, але й при розробці антикризових програм у регіонах, в управлінні масштабними інфраструктурними проектами, при здійсненні реструктуризації економіки. Цілеспрямовані дії регіональної адміністрації по соціально-економічному розвитку регіону – обов'язкова і, можна сказати, центральна функція органів влади регіону.

Найбільш важливим аспектом у регіональному управлінні є адміністративний статус регіону, тобто це має бути територія, органи державної влади якої володіють певною компетенцією. Що дозволить підписувати відповідні угоди в рамках транскордонного співробітництва. Мова йде про те, що угоди укладаються на рівні область-область, район-район, місто-місто тощо. Крім того, регіон повинен являти собою адміністративно-територіальну одиницю держави, що знаходиться на рівні, безпосередньо нижчому після державного (село, селище, район, область, соціально-економічний район, а держава, регіональні та світові об'єднання відносимо до суб'єктів міжрегіонального співробітництва), але має володіти правом політичного самоврядування в межах, визначених законодавством держави.

Для здійснення транскордонної співпраці регіон повинен, також, мати ознаки територіальної суспільної системи. А саме являти собою цілісну територію зі спільними історико-географічними особливостями та територіально-диференційованою спільнотою людей.

Стратегічне планування регіональної економіки, на нашу думку, має виступати методологічною основою процесу формування стратегії розвитку регіону, визначаючи основні принципи, підходи, методи проведення аналізу, прогнозних і планових розрахунків.

Стратегія економічного розвитку регіону повинна розроблятися і реалізуватися

спільними зусиллями органів місцевої влади, представників бізнесу і державних підприємств, суспільних організацій і органів територіально-громадського самоврядування.

Піддаючи аналізу теоретичні та практичні розробки вітчизняних науковців можна визначити наступні основні перешкоди щодо ефективної інтеграції України до світового господарства через підвищення економічного потенціалу регіонів [3].

По-перше, слід зауважити, що швидка динаміка вступу до світового співтовариства без належної модернізації національних виробництв може мати негативні наслідки. Це обумовлено загальною непідготовленістю до реальної світової конкуренції національних товаровиробників, бо товари які виробляються в Україні на експорт не завжди відповідають вимогам світового конкурентного ринку як за ціновою характеристикою, що у значному ступені обумовлено високою енергоємністю виробництв, так і за характеристикою якості.

По-друге, сучасний стан ринкової інфраструктури регіонів України не відповідає сучасним світовим вимогам щодо її функціонування, особливо у частині надання визначених преференцій розвитку малому підприємництву, функціонування якого забезпечує активний розвиток промислового сектора економіки у частині його інтеграції до світового господарства через створення нових робочих місць, випуск продукції на внутрішній ринок, зменшення імпортозалежності регіонального ринку, тощо.

По-третє, спостерігається недостатність використання потенціалу залучення та управління прямими іноземними інвестиціями незважаючи на позитивну динаміку зростання їх обсягів.

По-четверте, спостерігається досить низький рівень використання прогресивних методів управління у діяльності національних товаровиробників старопромислових регіонів.

Список використаних джерел

1. Теоретичні підходи до планування соціально-економічного розвитку регіону [Електронний ресурс] / Ю. Д. Івашків // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. - 2014. - Вип. 1. - С. 165-174. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2014_1_21

2. Стратегічне планування як інструмент реалізації регіонального управління [Електронний ресурс] / Ю. Д. Івашків // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. - 2014. - Вип. 2. - С. 242-249. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2014_2_31

3. Основні етапи теоретичного розвитку механізмів державного управління стратегічного планування на регіональному рівні [Електронний ресурс] / Ю. Д. Івашків // Вісник Академії митної служби України. Серія : Державне управління. - 2014. - № 2. - С. 47–51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2014_2_9

Кучінка Тетяна, аспірант
провідний фахівець
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА СТРУКТУРНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ НА РІВНІ РЕГІОНУ

Виокремлення структурних складників економічної кризи на рівні регіону здійснюється з метою визначення можливих загроз, мінімізації наслідків кризи та для подальшого запобігання кризовим процесам у різних секторах економічної та фінансової діяльності, у соціально-демографічній сфері регіону, а також з метою врахування інституційних особливостей державного управління цими сферами. Виходячи із цього, основними взаємопов'язаними структурними складовими економічної кризи на рівні регіону є: економічна, інвестиційно-інноваційна, фінансова, енергетична, продовольча, зовнішньоекономічна, соціальна, демографічна, виробнича.

Зовнішньоекономічна складова економічної кризи – це сукупність процесів, які характеризують стан відповідності динаміки та структури зовнішньоекономічної діяльності інтересам економічних суб'єктів, негативний вплив зовнішніх економічних чинників та участь об'єкту дослідження у світовому розподілі праці. Зовнішньоекономічна структурна складова характеризується наступними індикаторами: відкритість економіки, коефіцієнт покриття експортом імпорту, частка країн партнерів в загальному обсязі експорту/імпорту товарів, частка провідного товару (товарної групи) в загальному обсязі експорту/імпорту товарів [1]. Розраховані значення індикаторів цієї структурної складової на рівні регіону (на прикладі Закарпатської області) за період 2010-2016 рр. наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Індикатори зовнішньоекономічної структурної складової економічної кризи Закарпатської області, 2010-2015 рр.

№ п/п	Найменування індикатора	Значення індикатора за роки						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Відкритість економіки, відсотків	129,9	149,8	126,7	125,6	153,6	158,8	–
2.	Коефіцієнт покриття експортом імпорту, разів	0,86	0,70	0,69	0,63	0,80	1,08	1,07
3.	Частка країн партнерів (країни Європи) в загальному обсязі експорту товарів, відсотків	86,9	85,05	81,5	79,4	85,0	90,4	93,2
4.	Частка країн партнерів (країни Європи) в	64,3	51,7	48,2	42,7	45,05	61,0	60,9

	загальному обсязі імпорту товарів, відсотків							
5.	Частка провідного товару (механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання) в загальному обсязі експорту товарів, відсотків	63,1	63,6	67,5	63,7	63,8	60,1	58,7
6.	Частка провідного товару (механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання) в загальному обсязі імпорту товарів, відсотків	47,6	40,1	42,4	34,6	39,5	46,6	47,4

Складено автором [2,3]

Протягом аналізованого періоду значення індикаторів зовнішньоекономічної структурної складової економічної кризи характеризуються нестабільною динамікою. За визначеними характеристичними станами їх можна віднести до значень незадовільного, задовільного, оптимального стану. В окремі періоди значення індикаторів перевищували порогове значення, переходячи у зону абсолютно небезпечного рівня або критичного рівня.

Аналіз проведених досліджень засвідчує:

- відкритість економіки Закарпатської області знаходиться в межах від 125,6% до 158,8%, що характеризує зачне перевищення порогового рівня індикатора та критичний рівень;
- коефіцієнт покриття експортом імпорту, де порогове значення від 0,85 – 1,7. Згідно даних таблиці максимальне значення даного індикатора становив 1,08 у 2015 році та мінімальне значення 0,63 у 2013 р. Характеристичні значення індикатора відображають критичний стан у 2010-2014 рр., та оптимальний стан у 2015-2016 рр.;
- частка країн партнерів (країни Європи) в загальному обсязі експорту товарів, де порогове значення становить від 5-25 %. Згідно даних таблиці частка країн Європи складає вагому частину в загальному обсязі експорту товарів та становить 79,4 – 93,2%. Ці значення індикатора відповідають критичному стані;
- частка країн партнерів (країни Європи) в загальному обсязі імпорту товарів, де порогове значення становить від 5-25 %. Статистичні дані індикатора засвідчують про високу частку країн Європи у загальному обсязі імпорту товарів. Фактичні значення варіюються у межах 42,7 – 64,3% (що є вищим порогового рівня);
- частка провідного товару (механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання) в загальному обсязі експорту товарів, порогове значення становить 5 – 10%. Дані таблиці засвідчують значне перевищення порогового значення індикатора та характеризують критичний стан;

- частка провідного товару (механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання) в загальному обсязі імпорту товарів, порогове значення становить 5 – 20. Максимальне значення індикатора становить 47,6% у 2010 році, що характеризує велике відхилення від порогового значення індикатора.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 29.10.2013 № 1277 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
3. Офіційний сайт Головне управління статистики у Закарпатській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// http://www.uz.ukrstat.gov.ua

Кулиняк Ігор,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту організацій
Національний університет "Львівська політехніка",
м. Львів

МОДЕЛЮВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІД ОБСЯГІВ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

В Україні протягом 2016 р. на інновації промислові підприємства витратили 23,2 млрд.грн., у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 19,8 млрд.грн., на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,4 млрд.грн., на придбання існуючих знань від інших підприємств або організацій – 0,1 млрд.грн. та 0,9 млрд.грн. – на іншу інноваційну діяльність (уключаючи проектування, навчання, маркетинг та іншу відповідну діяльність (інші витрати) [1, 2]. У Львівській обл. протягом 2016 р. на інновації підприємства витратили 429,3 млн.грн., що на 54,5 % більше, ніж за аналогічний період минулого 2015 р. [3]

Найбільше коштів протягом 2016 р. витрачено підприємствами Дніпропетровської, Харківської, Вінницької областей та м. Києва; серед видів економічної діяльності – підприємствами металургійного виробництва, добування природного газу, виробництва харчових продуктів, машин та устаткування, виробництва автотранспортних засобів [1, 2]. У Львівській обл. протягом 2016 р. найбільше інноваційних коштів було скеровано у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, машинобудування, виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність. Незначні кошти на інноваційні роботи витратили підприємства текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, водопостачання; каналізації, поводження з відходами [3].

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат у 2016 р. залишаються власні кошти підприємств – 22036,0 млн.грн. (або 94,9 % загального обсягу витрат на інновації) та 349930,0 млн.грн. (або 81,5 % загального обсягу витрат на інновації) відповідно підприємств України та Львівщини [1-3].

Витрати на інноваційну діяльність підприємств України за різними джерелами фінансування мають нестабільний характер. Даний факт має негативний вплив на обсяги інноваційних розробок та інноваційних продуктів, що випускаються підприємствами внаслідок суттєвих коливань в обсягах фінансування інноваційної діяльності з тих чи інших

джерел [4]. Динаміку обсягів витрат на інноваційну діяльність в Україні та Львівській обл. протягом 2005-2016 рр. представимо на рис. 1.

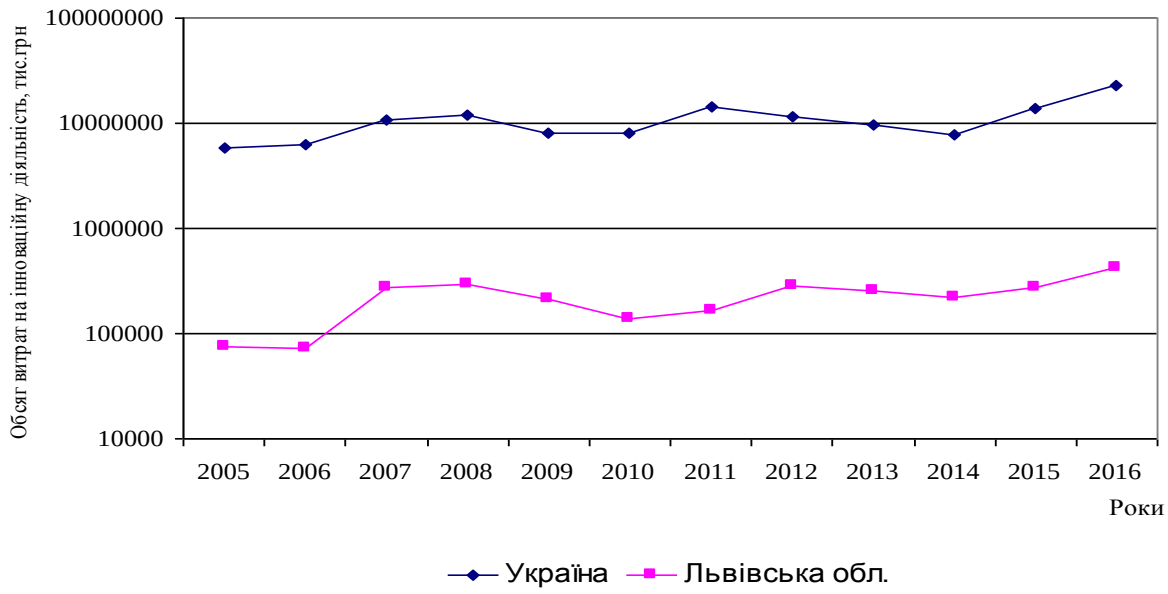

Рис. 1. Динаміка обсягів витрат на інноваційну діяльність в Україні та Львівській обл. протягом 2005-2016 рр.

Аналізуючи динаміку вище зазначених графіків, зауважимо, що протягом 2005-2016 рр. спостерігається тенденція до збільшення обсягів витрат на інноваційну діяльність як в Україні, так і по Львівській області зокрема. Відмітимо, що на фоні зростання обсягів витрат на інноваційну діяльність (див. рис. 1) обсяги реалізованої інноваційної продукції зростають лише у Львівській обл., при тому, що по Україні відбувається спад зазначеного показника (рис. 2).

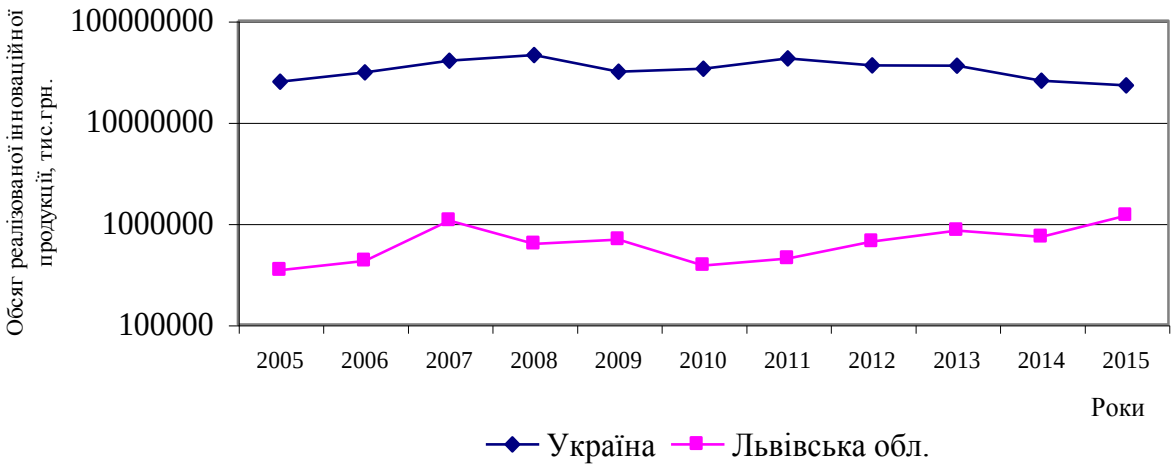

Рис. 2. Динаміка обсягів реалізованої інноваційної продукції в Україні та Львівській обл. протягом 2005-2015 рр.

Моделювання залежності рівня інноваційної активності промислових підприємств від обсягів витрат на інноваційну діяльність здійснимо за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Як результативні ознаки (залежні змінні) обрано обсяг реалізованої інноваційної продукції, кількість найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах та кількість впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах. За даними Державної служби статистики України [1-3] побудуємо рівняння регресії для України та Львівської області, результати яких представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Результати моделювання залежності рівня інноваційної активності промислових підприємств від обсягів витрат на інноваційну діяльність в Україні та Львівській області

Україна / Львівська обл.	Рівняння регресії	Значення коефіцієнта детермінації
Моделювання залежності обсягу реалізованої інноваційної продукції (y_1) від обсягів витрат на інноваційну діяльність (x)[1]		
Україна	$y_1 = -4E\text{-}07x^2 + 8{,}5167x - 1E+07$ $y_1 = 1{,}1637x + 2E+07$	$R^2 = 0{,}3408$ $R^2 = 0{,}2148$
Львівська обл.	$y_1 = 263892e4^{E\text{-}06x}$ $y_1 = 2{,}5762x + 143290$	$R^2 = 0{,}6942$ $R^2 = 0{,}5821$
Моделювання залежності кількості найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах (y_2) від обсягів витрат на інноваційну діяльність (x)[2]		
Україна	$y_2 = 5E\text{-}12x^2 - 8E\text{-}05x + 3178$ $y_2 = 7E\text{-}05x + 2280{,}7$	$R^2 = 0{,}4334$ $R^2 = 0{,}3548$
Львівська обл.	$y_2 = 6E\text{-}09x^2 - 0{,}002x + 271{,}94$ $y_2 = 0{,}0008x + 0{,}1634$	$R^2 = 0{,}8608$ $R^2 = 0{,}4436$
Моделювання залежності кількості впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах (y_3) від обсягів витрат на інноваційну діяльність (x)[2]		
Україна	$y_3 = 8E\text{-}12x^2 - 0{,}0001x + 2113{,}7$ $y_3 = 1E\text{-}04x + 840{,}48$	$R^2 = 0{,}6399$ $R^2 = 0{,}5217$
Львівська обл.	$y_3 = 1E\text{-}09x^2 - 0{,}0003x + 56{,}321$ $y_3 = 0{,}0002x + 9{,}2958$	$R^2 = 0{,}7021$ $R^2 = 0{,}4957$

[1] *Побудовано на основі даними за період 2005-2015 рр.*
[2] *Побудовано на основі даними за період 2005-2016 рр.*
Джерело: розраховано автором на основі даних [1-3]

Результати проведеного аналізу показують, що найкраще відображає вплив обсягів витрат на інноваційну діяльність на показники, які характеризують рівень інноваційної активності промислових підприємств поліноміальна залежність (поліном другого степеня). Побудовані рівняння регресії дозволяють виявляти, яким чином змінюються показники рівня інноваційної активності промислових підприємств при зміні обсягів витрат на інноваційну діяльність на 1 %, що дає можливість державним, регіональним та місцевим органам влади, а

також керівництву підприємств та інвесторам визначити, як необхідно фінансувати інноваційну діяльність промислових підприємств для підвищення її ефективності та результативності.

Для створення сприятливих умов формування інноваційно-інвестиційного потенціалу України необхідно розробити і запровадити механізм надання пільг промисловим підприємствам, які впроваджують і реалізують інноваційну продукцію; поширити практику надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі знижкою кредитної ставки; сформувати сприятливе для інновацій бізнес-середовище; розширити інституційну базу фінансового забезпечення інноваційної діяльності; розробити виважену послідовну інвестиційну політику держави шляхом створення правової бази інвестиційної діяльності відповідно до європейських стандартів [5, с. 157].

Одним із основних стратегічних завдань розвитку України має бути спрямування зусиль на підвищення рівня інноваційного потенціалу, зокрема, збільшення фінансування фундаментальних та прикладних досліджень у перспективних для України наукових напрямах, розроблення ефективного та дієвого механізму комерціалізації наукових розробок, пошук альтернативних джерел фінансування інноваційної діяльності, створення сприятливих умов для залучення інвестицій в інновації тощо.

Список використаних джерел

1. Наукова та інноваційна діяльність України: Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2017. – 140 с.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

3. Офіційний сайт Головне управління статистики у Львівській області. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lv.ukrstat.gov.ua.

4. Куніна Д. Аналіз стану інноваційного розвитку промислових підприємств України / Д. Куніна // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. – С. 14-18.

5. Далєвська Т.А. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в Україні / Т.А. Далєвська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 21. Частина 1. – 2016. – С. 155-157.

Maryan Lopata, doktor nauk politycynzch,

Uniwersytet Narodowy «Lwówska politechnika»

REGIONALIZM A WYNIKI GŁOSOWANIA WYBORCÓW GALICJI ZACHODNIEJ W LATACH 90 XX WIEKU

Ważną kwestią jest zbadanie wyników głosowania w regionie, który w okresie rozbiorów Rzeczypospolitej i znajdował się w obrębie Cesarstwa Austro-Węgierskiego, a mianowicie Galicji Zachodniej.

Paweł Kubicki określa Galicję Zachodnią jako region symboliczny i jej istnienia polega raczej na kreowaniu symboli „galicyjskich", niż w istnieniu obiektywnych wyznaczników. To właśnie symbolika „galicyjska" pozwala tworzyć poczucie przynależnośc, jednocześnie kreując granice odrębności. Treści „galicyjskie" zainspirowały taki symbol jak Kraków. Natomiast wartośc, na baziektórych kreowanaa jest współczesna tożsamość galicyjska, odnoszą się do zmiennych cywilizacyjnych wynikających z tradycji czasów, określanych w Polsce jako „zabory". Za takim wyborem przemawia szeregczynników. Przede wszystkim należy wymienić czynnik trwałości podziałówukształtowanychh w okresie okupacji, wynikającej w okresie rozbiorów.[1] Jeden z badaczy regionalizmu R. Wapiński stwierdza, że w XiX wieku zróżnicowane regionalne było czymś oczywistym i naturalnym. Zróżnicowanie to nie było wynikiem rozbiorów czy okupacji i wskazuję na to, że podziałyzaborcze (Rosja, Prusy i Cesarstwo Habsburgów))jedynie przyczyniły się do zwiększenia różnic jak w sferze cywilizacyjnej, jak w dziedzinie stosunków politycznych idziałalności politycznej. Sytuacja ta była determinowana fakte, że na obszarachh RP od wiekó krzyżowały się granice cywilizacyjne, a o skali odziaływania wpływów cywilizacyjnych, decydowało położenie geograficzne, kontakty kulturalne i gospodarcze.[2]

T. Zarycki, który przeanalizował polską przestrzeń polityczną i trwałość historycznych struktur przestrzennych, dochodzi do wniosku, iż „Struktury przestrzenne ukształtowane przez system historycznych granic, okazują się najczęściej niezwykle trwałe. W wielu przypadkach przestają być, na co dzień dostrzegane, przenosząc się wyłącznie w sferę głęboką, dostępną jedynie dla kompetentnych obserwatorów".[3]

M. Kowalski w swoim studium „Geografia wyborcza Polski. Przestrzenne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków" wyjaśnia, że na polaryzację polityczną w Polsce nakładają się podziały cywilizacyjne w ujęciu S. Huntingtona, pomimo iż społeczności tam zamieszkujące należą do kościoła rzymskokatolickiego. M. Kowalski piszę, iż „na granicy pomiędzy Śląskiem a Zagłębiem, na drugim odcinku granicy pomiędzy Galicją i Kongresówką czy na pograniczu kaszubsko-zachodniopomorskim są podziały cywilizacyjne. Biorą pod uwagę historyczne związki

tych ziem, może więc i w tych przypadkach wypadało mówić o odrębnościach wynikających z oddziaływania różnych formacji cywilizacyjno-kulturowych".[4]

Otóż skupiając się na wynikach wyborów w Galicji Zachodniej, a mianowicie w województwach Małopolski i Podkarpacie, należy podkreślić, że w latach 90 XX wieku odbyły się trzy wybory parlamentarne do dwóch izb parlamentu polskiego.

W roku 1991 wyraźnie zarysowała się charakterystyczna dla obszaru dawnej Galicji Zachodniej przewaga partii centroprawicowych. Wygrały one w bezwzględnej większości powiatów Galicji. W miastach na prawie powiatu sytuacja przedstawiała się nieco inaczej – w Krośnie, Przemyślu i Tarnowie panowała równowaga między centroprawicą a liberałami. W Krakowie przewagę uzyskały ugrupowania liberalne. Konfederacji Polski Niepodległej. W Nowym Sączu, Rzeszowie i Tarnobrzegu dominowała wyraźnie centroprawica.[5]

Wybory od 1993 roku wstrząsnęły scenę polityczną Polski, prowadząc do powrotu do władzy postkomunistów z Sojuszu Lewicy Demokratycznej o Polskiego Stronnictwa Ludowego [6,7]. Większość ugrupowań politycznych prawicy nie weszła do Sejmu. W izbie niższej pojawiły się natomiast dwa nowe ugrupowania: utworzona przez lewicę solidarnościową i krytycznie wobec SLD środowiska postkomunistów Unia Pracy i zbudowany z inicjatywy Lecha Wałęsy Bezpartyjny Blok Wspierania Reform.

Również na wyborach do Sejmu w 1993 centroprawica i prawica wygrała wybory w bezwzględnej większości powiatów Galicji. Partie centroprawicowe pozostała najsilniejszą formacją w tych dwóch województwach. Partie centroprawicowe uzyskały wyniki znacznie wyższe od średniej krajowej. Na wyborach 1997 r. centroprawica wygrywa i na mapie Galicji Zachodniej nie brakuję powiatów, w których AWS zdobyła bezwzględną większość głosów. AWS w większości powiatów Małopolski i Podkarpacia zyskało bezwzględną większość głosów. AWS wygrała też we wszystkich miastach na prawach powiatu, przy czym tylko w Nowym Sączu i Krośnie – bezwzględną większość głosów.[5]

W wyborach 1993 roku partie centroprawicowe pozostała najsilniejszą formacją w tych dwóch województwach. Partie centroprawicowe uzyskały wyniki znacznie wyższe od średniej krajowej. W Krakowie i Przemyślu możemy mówić o równowadze między prawicą, listami liberalnymi i lewicowymi. W Rzeszowie prawica miała nieznaczną przewagę nad lewicą i znaczącą nad ugrupowaniami liberalnymi. W Krośnie, Nowym Sączu i Tarnowie zdecydowanie zwyciężyła centroprawica. W Tarnobrzegu natomiast wyraźną przewagę uzyskała lewica.

W parlamentarnych wyborach od roku 1997 zwycięstwo odniosła lista zjednoczonej centroprawicy – Akcja Wyborcza Solidarność (AWS)[7]. Mimo przegranych wyborów po ustępstwie pierwszego miejsca AWS, SLD powiększyło poparcie w skali całej Polski. Natomiast porażkę poniosły PSL, tracąc ponad połowę wyborców, oraz Unia Pracy (UP), nie przekraczając klauzuli zaporowej. [8].

W dwóch regionach historycznie ukształtowanego regionu Galicji Zachodniej, w latach 90 wygrywały wybory parlamentarne ugrupowania o programach bardziej prawicowych lub centroprawicowych.

Bibliografia

1. Kubicki P. Regionalizm galicyjski na przełomie XX i XXI wieku [w:] Czubik P., Mach Z. (red.) Tożsamość Galicyjska z perspektywy Polski a Ukrainy, Bielsko-Biała 2008, s. 113.
2. Wapiński R. Regionazim – doświadczenia z przeszłości, [w:] Latoszek M., (red.), Regionalizm jako folkloryzm, ruch społeczny i formuła ideologiczno-polityczna, Wydawnictwo Gdańskie, Gdańsk, 1993, s. 44-45.
3. Zarycki T. Trwałość historycznych struktur przestrzennych na przykładzie polskiej przestrzeni politycznej, [w:] Gorzelak G., Szczepański M.S., Zarycki T., (red.), Rozwój, Region. Społeczeństwo, EUROREG UW – IS UŚ, warszawa- Katowice, 1999, s. 92.
4. Kowalski M. Geografia wyborcza Polski. Przestrzenne zróżnicowanie zachowań wyborczych Polaków w latach 1989-1998, PAN IG i PZ, Warszawa, 2000, s.93
5. Szkoły polskiej demokracji: wybory i polityka / pod red. Artura Wołka, Wydawca: Kraków: Ośrodek Myśli Politycznej; Rok wydania : 2014. 342 S.
6. Państwowa Komisja Wyborcza [Źródło elektroniczne]: file:///F:/Election%20preferences%20of%20Galicia/PKW%20_%20Wybory%20do%20Sejmu%20RP%20i%20Senatu%20RP.html
7. Sokół W. Partie polityczne i system partyjny w Polsce w latach 1991-2001, [w:] Współzesne partie i systemy partyjne. Zagadnienia teorii i praktyki politycnej, Lublin 2003, s. 197-198.
8. Lopata M. Wpływ czynnika ideologicznego na formowanie rządów koalicyjnych w Rzeczypospolitej Polskiej po roku 1991 – wybrane aspekty / Nauka Polska XXIII. The Central European Journal of Social Sciences and Humanities. – Warszawa, 2014. – S. 191–201.

Максименко Анна, к.соц.н.,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М.І.Долішнього НАН України»,
м. Львів

ІНТЕРНЕТ-ПРАКТИКИ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Динамічні трансформаційні процеси є невід'ємним атрибутом сучасної української економіки. Частково зміни та трансформації пов'язані з виникненням нових видів діяльності, реалізацією економічної активності у віртуальній площині. Власне цьому сприяє поширення всесвітньої павутини (www). Розвиток Інтернету та технологій дає можливість і сільським мешканцям активніше долучатися до економічного та суспільно-політичного життя країни.

Так, за результатами опитувань проведених Київським міжнародним інститутом соціології, відповідаючи на питання про те, чи користуєтесь Ви Інтернетом у себе вдома у 2012 р. 49,7% міських мешканців відповіли «так», у 2016 р. – 67,1%. За останні роки (2012-2016 рр.) кількість осіб у сільській місцевості, які користуються Інтернетом у себе вдома зросла в 2,2 рази. Використання глобальної мережі мешканцями сільських населених пунктів поза своїм помешканням теж збільшилась, але доволі не значно (рис. 1).

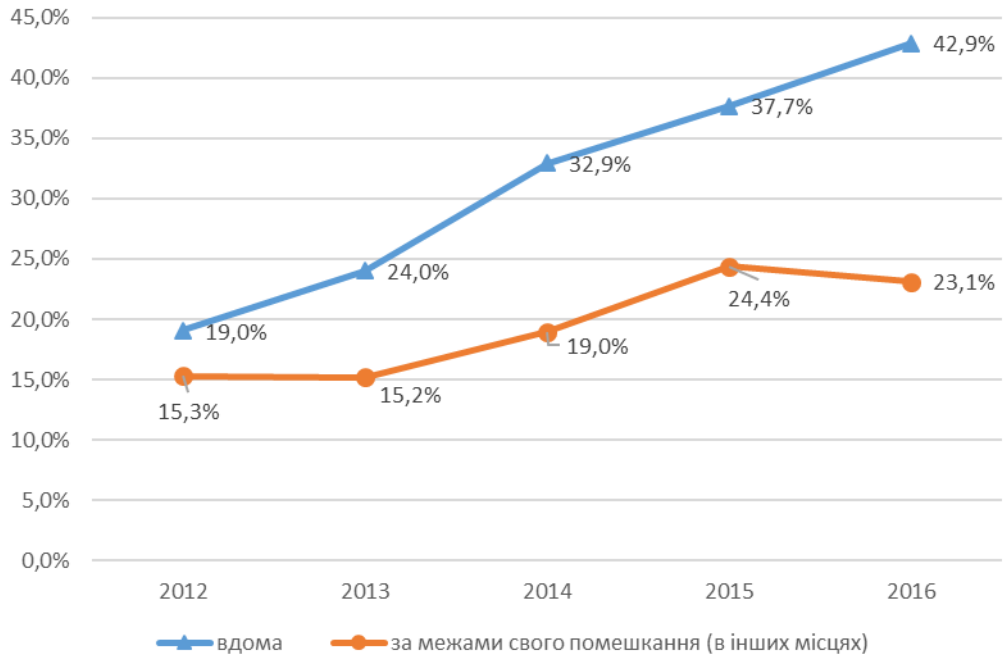

Рис. 1. Рівень доступу до Інтернету мешканцями сільських територій (%) (за даними КМІС)

Джерело: [1].

Регіональний розріз доступності глобальної мережі не показує суттєвих відмінностей. Чим молодші респонденти, тим більша частка тих, хто користується Інтернетом. Для осіб 18-29 років, частка тих, хто користується Інтернетом вдома коливається від 78,6% у Західному регіоні до 95,5% у Центральному регіоні. Також молодь активно використовує Інтернет і поза місцем свого проживання.

Наявність значної кількості місць, де можна легко підключитися до мережі, розвиток технологій мобільного зв'язку, різноманіття послуг, які надають інтернет-провайдери сприяють активному використанню глобальної мережі та розширюють сферу її використання. Тобто чим більше можливостей доступу до Інтернету, тим активніше населення використовує глобальну мережу для задоволення своїх потреб (освітніх, естетичних, рекреаційних, бізнесових тощо).

Як зазначалося вище, молодь є найбільш активним користкувачем глобальної мережі. Своєрідним новатором у використання Інтернету, розширенні спектру послуг, які можуть бути задоволені через Інтернет.

Мета тез доповіді полягає в аналізі Інтернет-практик сільської молоді на прикладі Львівської області.

Протягом квітня-червня 2015 р. у Львівській області нами проведено соціологічне опитування спрямоване на виявлення ролі Інтернету у повсякденному житті молодих людей (віком від 18 до 35 років) та інтенсивності використання глобальної мережі для здійснення покупок. За допомогою цілеспрямованого квотного відбору опитано 370 осіб, похибка опитування 5,2%. Квоти формувалися за статтю, віком та місцем проживання. Соціально-демографічні характеристики вибірки: 51,4% - чоловіки, 48,6% - жінок; 24,9% - віком 18-22 роки, 29,2% - 23-27 років, 24,6% - 28-31 років, 21,4% - 32-35 років; 62,7% - становлять міські жителі, 37,3% - мешканці сільської місцевості (села, селища, селища міського типу).

Переважна більшість (80,4%) сільської молоді користується Інтернетом від 3 до 10 років. В основному є два основні місця доступу до Інтернету – це дім (90,6%) та місце праці (36.2%).

62,5% молодих осіб із сільської місцевості щодня спілкуються в соціальних мережах (ВКонтакте, Facebook тощо) і форумах. А понад половину (51,6%) щодня переглядають/читають новини через Інтернет. Третина сільської молоді використовує Інтернет кілька разів на тиждень для спілкування через онлайн-месенджери (31,6%), пошуку інформації про товари, послуги (32,5%), навчальної інформації (26,5%), листування (31,4%).

Результати нашого дослідження засвідчили, що міська молодь активніше використовує Інтернет ніж сільська. Зокрема, це пов'язано із е-споживчими практиками (купівлею товарів та оплатою послуг через Інтернет). Також міська молодь із інтенсивнішою

частотою використовує Інтернет для пошуку інформації про товари, послуги (інструкції, моделі, торгові марки, відгуки, ціни тощо), частіше листується, використовує мережу для розваг, а саме скачування чи прослуховування медіа.

Більша активність міської молоді Львівщини у використанні Інтернету є очевидною з огляду на те, що інтернет-покриття у міських населених пунктах є кращим порівняно з сільськими, особливо віддаленими від районних центрів, і тих які знаходяться на периферії області.

Окремо варто зупинитися на питанні е-комерції, а саме купівлі товарів через Інтернет. За результатами нашого опитування виявилося, що більшість молодих осіб Львівщини хоча б раз здійснювала покупку через Інтернет. Водночас, молоді люди, які хоча б раз купували товари в Інтернеті здебільшого є жителями міст (83,6%), тоді як серед мешканців сільської місцевості лише 60,9% мали таку практику протягом досліджуваного року.

Серед найвагоміших причин, що спонукають молодь купувати товари в Інтернеті були обрані такі, як цінова вигода (71,4%), широкий вибір товарів (50,4%), економія часу (40,2%). Суттєвих відмінностей в розрізі місця проживання не спостерігалося. Щодо перепон на шляху поширеності е-споживання, то і тут як сільські, так і міські жителі були одностайними та вказували на проблеми з обміном товарів, якщо він виявився неякісним та недостатність інформації про товар, неможливість оглянути зблизька перед придбанням.

Отже, найбільш активно послуговується глобальною мережею молодь. Водночас аналіз результатів регіонального дослідження показує диспропорції у використанні Інтернету мешканцями міст та сіл. Хоча ці диспропорції з року в рік стають все меншими завдяки розвитку нових технологій, розширенню зон покриття Інтернетом, що дозволяє і мешканцям сільських територій реалізовувати інтернет-практики та формувати нову віртуальну реальність.

Список використаних джерел:

1. : «Думки та погляди населення України» ОМНІБУС КМІС лютий 2012 – 2016 рр. // Банк даних : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukraine.survey-archive.com/help (серпень 2016 р.).

Mohylevska Olga, PhD in Economics,
Kyiv International University, Kyiv,
Zaiets Tetyana, student,
Kyiv International University, Kyiv

MANAGEMENT BY INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REGION

The sustainable economic development of the region depend on the level of economic autonomy, which means self-sufficiency on resources (productive, human, natural, financial), which allows to ensure a stable products trade surplus of the region, including foreign economic activity. A sufficient level of self-sufficiency of the territory is the basis for an effective regional policy aimed at ensuring the sustainability of socio-economic development of the region. This requires a special approach to solving the problems of sustainable development associated with the structure of the regional economy, the search for new forms and methods of management of the cooperation, sectoral and regional producers in the united structure of the regional economy [1].

The formation of large inter-sectoral industrial complexes will help to solve the problems of reduction of unemployment, to increase incomes of territorial budgets at the expense of sales of products of these enterprises on domestic and foreign markets. To ensure the output of competitive products with will increase stability in the development of the region, will contribute the effective marketing policy in the management of territorial-industrial complex.

Management industrial complex, starting with the period of occurrence of major industrial production, was given special attention, regarding it's as an important sphere of economic activity. Processes for improving the effectiveness of the system of economic management of the country led to necessity of creation of essentially new mechanisms of management of industrial complex based on the combination of sectoral and territorial development taking into account market principles of interaction between enterprises.

It should be noted that the development of the industrial complex and, in particular, a number of its key industries is an essential element in ensuring sustainable development of regions, part of the development of the national economy as a whole. The strategy for the development of the industrial complex needs to be regional in scope and developed with the program of territorial development.

A high degree of competition in the global and domestic markets involves the formation at certain levels of the economic system marketing mechanisms for sustainable economic development of industrial complexes, the competitiveness of which is based on market demand,

opportunities, sales of products, sales of services. The competitiveness of industrial sectors, complexes, production is determined by the conditions of territorial entities, in which and in whose interests they operate.

M. Porter, speaking of the competitiveness of regions, promotes the concept of regional clusters, geographically concentrated groups of interconnected companies and related organizations, competitive with each other, however, leading the collaboration and are complementary. The main advantage of clusters is the intensification of innovative activities, which to the greatest extent manifests itself in the development of high-tech industries. M. Porter concludes that the most important competitive advantages in the global economy often stem from the location of the cluster [3].

The competitiveness of the national economy has significant regional specificity. The competitiveness of regions differs drastically from the point of view of the existing production structure, export potential, availability of infrastructure, investment climate, intellectual potential and other factors. In the context of increasing interregional competition becomes relevant to use in the management policy of the regions in the "regional marketing", which is identified by several researchers, as part of the system of market relations, not projected on the micro and on the mesolevel; as a new business philosophy of the active entrepreneurial activities in the region, based on the desire to meet the identified needs of specific groups of consumers, both in the region and beyond, in relevant products, services, technology, information, etc.. The marketing approach to management of region in the conditions of market economy defines the system of measures to attract to the region new economic agents that promote the prosperity of the region as a whole [4].

The development of the industrial complex of the region is directly related to the development and implementation of the industrial policy of the region in the forefront of which theorists and practitioners put as the competitiveness of industrial enterprises and the competitiveness of the region. This necessitates adapting methods of regional marketing to the formation of industrial policy in the region aimed at sustainable economic development of territorial-industrial complexes.

Effective regional marketing can radically change the image of the region, focused on innovative development. It requires the development and implementation of long-term vision of integrated development of economy and social sphere of the region - regional marketing area, providing solutions to complex social and economic problems. As a tool of regional marketing is necessary to consider four components: 1) the place or geographical location of the region; 2) the product or inherent to this territory the advantages and disadvantages; 3) the price or cost in

the region of purchasers associated with the stay in the territory; 4) the promotion or marketing information system in the region.

Thus, the marketing approach to management of innovative development of the region is the way it's competitive regional politics, making it unique. Effectively functioning information system for regional marketing makes a significant contribution to the formation of investment attractiveness of the region, without which it is no development production and sustainable economic growth. Economic science is not only to assess the critical condition of industrial production, but also to predict the results of its transformation, to justify the priority directions of development of economy, industry in the state as a whole and in its regions. The formation of strategically oriented regional industrial policy should be seen as a factor of economic growth that affects the balance of supply and demand, especially in investment markets, the level of competitiveness.

References

1. Алексеева Н.А. Управление эффективностью мезоэкономических отношений региона / Н.А. Алексеева. – Екатеринбург: ИЭ УрО РАН, 2007. – 272 с.
2. Инновационная экономика / Электронный ресурс. Режим доступа: http://ru.wikipedia.org/wiki/.
3. Портер М.Е. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов / М.Е. Портер; пер. с англ., [2-е изд.] – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 452 с.
4. Garifullin M. Using Anylogic and Agen-Based Approach to Model Consumer Market / M. Garifullin, A. Borshchev, T. Popkov // Электронный ресурс. Режим доступа: http://http://www.anylogic.com/system-dynamics.

Назарій Попадинець, к.е.н,
старший науковий співробітник
відділу регіональної економічної політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»,
м. Львів

ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СФЕРИ КУЛЬТУРИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні Україна є на шляху реформування влади. Одним з таких кроків є децентралізація влади та передання місцевим органам, новоствореним об'єднаним територіальним громадам (ОТГ), більших повноважень у діяльності на всій території. Культура серед усіх суспільних сфер перебуває у найскладнішому становищі. Адже трансформації, що відбулися в суспільстві України за останні 25 років, дуже негативно вплинули на функціонування культури.

Економіка вимірюється культурою, коли водночас культура вимірюється економікою. Розвинені країни дійшли до цього понад чверть століття тому. Вони підтримали перші ініціативи підприємницької культури. Але глибоке розуміння того, що одне з основних завдань економічного розвитку це створення культурних цінностей і що культура є важливим чинником і фактором економічниз змін, з'явилося в країнах-членах ЄС не так давно, а в нас, на жаль, ще ні.

Тому при реформуванні сфери культури новоствореним ОТГ варто не за залишковим принципом фінансувати культуру своєї місцевості, а навпаки, розвивати її інтенсивними методами із застосуванням сучасних креативних способів.

Основними проблемами та ризиками, що можуть виникнути у сфері культури в умовах децентралізації, є:

- ліквідація закладів культури місцевого значення;
- втрата історико-культурної спадщини та національних традицій;
- нівелювання функцій окремих закладів культури через нераціональну оптимізацію їх мережі;
- втрати кадрового потенціалу у сфері культури;
- зберігається небезпека отримання фінансової підтримки закладів культури певної ОТГ через латентні механізми.

Вирішення цих проблем для окремих закладів сфери культури, які переходять у власність ОТГ, можливе тоді, коли будуть застосовані новітні шляхи їх розвитку. Зокрема, для кожного типу закладу.

1. Музеї мають стати центрами історії регіонів, де у визначені терміни мають відбуватися виставки та презентації історії та культури того регіону. Музеї можуть стати класами для проведення школярам уроку історії, де діти безпосередньо будуть присутні поміж історії.

2. Будинки культури мають стати центом розвитку духовності молоді та підтримки старшого покоління. Зокрема, відкривати музичні і художні школи для того, щоб діти у позашкільний час могли навчатися музиці та малюванню. Зараз такі школи здебільшого функціонують у районах або містах, більшість сіл не мають можливості їх утримувати. Тому при об'єднанні кількох сіл в ОТГ і проведенні оптимізації у сфері культури, громаді варто задуматися, а чи закривати у тому чи іншому селі будинок культури, а чи може його перепрофілювати в школу музики чи малювання або просто поєднати одне і інше. І, таким чином, це не призведе до скорочення працівників культури. Ще одним способом привертання уваги молоді та старшого покоління до будинків культури є проведення кіносеансів на великому екрані. За часів СРСР таке практикувалось постійно, у будинках культури були вмонтовані кінобудки. З поширенням Інтернету така потреба ніби відійшла на другий план. Однак, як показує практика, у тих селах, де проводять такі дійства, будинки культури завжди заповнені охочими відпочити.

3. Бібліотеки перебувають у найбільшій групі ризику оптимізації закладів культури. Оскільки на території України є дуже багато маленьких сіл (менше 200 осіб), то виникають питання: А чи потрібно такому селу бібліотека? Хто буде цю бібліотеку відвідувати? Тому для того, щоб не допустити повного закриття бібліотек, потрібно їх перекваліфікувати з простої бібліотеки, до такої, яка стане цікава не тільки читачу, а й пересічній особі. Бібліотека має стати інформаційним центром громади. Потрібно розвивати публічні бібліотеки, які не стоятимуть осторонь громадського життя території, на якій вона розташована, а слідкуватимуть, щоб її інтереси та інтереси культури взагалі були відображені у місцевих програмах розвитку регіону. Значна увага має приділятися налагодженню партнерських стосунків з представниками місцевого ділового співтовариства і організаціями, що займаються інформаційним обслуговуванням. Бібліотека, як лакмусовий папірець, має реагувати на всі зміни у суспільстві. Так, при найменших змінах економічного характеру в ОТГ чи регіоні (ліквідація чи перепрофілювання виробництва, відкриття нових підприємств), бібліотека має активно включатися і починати працювати у цьому напрямі, тобто: надавати інформацію користувачам про можливу зайнятість, добирати літературу для

перекваліфікації чи її підвищення [1]. Тобто при втраті роботи або її отриманні людина приходить до бібліотеки з переконанням, що тут їй у будь-якому випадку допоможуть. Мікроклімат такої бібліотеки, її оформлення, наявність технічних засобів сприятимуть залученню сюди користувачів, виникненню у них бажання проводити тут свій вільний час.

Ще однією бібліотечною практикою в містах, містечках чи великих ОТГ може бути перетворення бібліотек у креативні хаби. Перетворити бібліотеку в кафе, робоче місце, маленький кінотеатр і місце відпочинку з книгами та читальними залами. Якщо взяти менші села, то бібліотека може і має стати інформаційним центром, де не тільки можна взяти книгу почитати, а де за допомогою сучасних інформаційних технологій у мережі Інтернет можна довідатися інформацію про різні закони, постанови та накази, які цікавлять людей (зокрема, у земельних відносинах). Також між бібліотекою села і центром ОТГ потрібно налагодити інтернет-зв'язок, для того, щоб людині з будь-якого питання не потрібно було їхати в центральне село, а можна було б за допомого скайп-розмови чи простої переписки отримати необхідну відповідь чи консультацію в юриста чи іншої компетентної особи. Також Інтернет служитиме способом зв'язку старшого покоління з рідними, які живуть за кордоном, за допомогою скайпу чи іншого додатку.

Отже, надання бібліотекою у користування своїх приміщень для культурних заходів має позитивно позначитися на її іміджі. Місцева спільнота об'єднається навколо бібліотеки, яка в умовах світової глобалізації підтримує інтерес до історії рідного краю, його традицій і звичаїв, родоводів його мешканців, тобто є центром зв'язку та інформативності.

Застосування таких нових креативних шляхів розвитку закладів культури в ОТГ надасть їм можливість не тільки зберегти себе як заклад культури, а допоможе стати культурно-інноваційним центром кожної громади.

Список використаних джерел

1. Розпорядження «Про затвердження Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України»» від 23.03.2016 р. № 219-р [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80

Slobodyanik Anna, PhD in Economics,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kyiv

Pugach Marina, student,
Kyiv International University,
Kyiv

INNOVATIVE REGIONAL POLICY OF UKRAINE

The main objective of the modernized regional policy in Ukraine is to create favorable conditions and real opportunities for post – crisis recovery of regional economic complexes on the basis of intensive development, activate the utilization of domestic and local potential of regional development. However, this process was slowed down due to various factors: changes in economic conditions, lack of financial resources and investments, limited government support of regional development, intensification of the struggle for resources as a result of the global financial and economic crisis and of the opened national economy.

Current situation and the economic recession of 2008–2009 above all and the threat of a new wave of social and economic crisis have increased the need for updating the strategic objectives of regional development. In particular, the crisis has demonstrated poor effectiveness of the tools of state support in the regions used until 2008, namely, the direct subsidies from the regional budget and benefit policies. These measures failed to resolve both the internal regional problems – slow development of a number of regions, mono- functionality of the territory, as well as the regional development problems – excessive imbalances of socio-economic development, structural imbalance in the industrial sphere. Moreover, these existing tools and mechanisms of regional development merely maintain the current problems in the areas, sometimes reinforcing and partially resolving some of them without creating the incentives for self-development, revitalization of local entrepreneurship.

Apart from these there are other systemic factors – the institutional and socio-economic ones that require drastic modernization of regional development programs.

One of the tools of achieving this goal is appropriate methodological framework for the system of monitoring the efficiency of implementation of the State Strategy on the basis of domestic and international experience in integrated scientific approach to the state regional policy.

The state administrative apparatus and the scientific community continue the debates about the future development of Ukraine in the context of globalization, permanent crisis of the global economy and the integration process.

The primary step was to determine the priorities of the strategic planning process of social and economic development of the regions and to support the mechanism of development and implementation of regional strategies for economic and social development of each meso-region. The scientists, primarily the National Academy of Sciences of Ukraine, higher educational establishments of Ukraine, ministries and departments research the conditions and determine the priorities and goals of the strategic planning of social and economic development of Ukraine as a whole and its separate regions. But the high level of uncertainty of strategic priorities and objectives of social and economic development in the crisis and post-crisis periods requires more scientific research to solve this problem which proves the importance of this area of research.

Sustainable social and economic development of Ukraine is an important prerequisite for economic growth, hence the need to ensure the conditions, set the priorities and develop strategic planning for the regions taking into account their natural resources, economic, scientific, technical, employment potential and specifics of specialization in the production of goods and services [1].

By virtue of objective and subjective factors the regions of Ukraine develop unevenly. In turn, the uneven regional development and living standards create the conditions for regional imbalances and social tensions in the society, undermine the territorial integrity of the country, slow down the dynamics of social and economical development, enhance the territorial differentiation, create unfavorable conditions for market operations and reduce their effectiveness.

The regions need clearly defined, evidence-based social and economic priorities based on long-term trends to overcome significant imbalances of local development in Ukraine. The issues of coordination of the regional development processes in Ukraine continue to be addressed and resolved at national level today, all the necessary regulatory laws are taken into consideration.

To speed up the process of realization of strategic priorities, development and implementation of the strategy of socio-economic development the regions need an evidence-proved institutional mechanism that would contain the procedure of development of a strategy, introduce the organizational and institutional components of strategic planning and strategy implementation.

It is necessary to begin formulating the strategy of socio-economic development of each region with the analysis of its condition and evaluation of its socio-economic development. This is a sure way to determine the conditions and trends of the economic situation in the country and in each of meso-regions and estimate its natural resources, economic and employment potential as well as effectiveness of their implementation to meet the regional development strategy. The results of these studies should contribute to informational support for strategic planning of meso-regions which would determine the priorities and further socio-economic development [3].

Given the fact that the strategic plan for socio-economic development of the region is a document that considers formulation of regional development objectives, determining possible ways to achieve those goals, analyzing the potential opportunities likely to become a success, developing the methods of proceeding the work in the selected fields, searching the rational ways of utilizing the resources, and allowing the regional administration and regional community to act conjointly, it should result in establishing the strategy of the socio-economic development of the region as a set of tools and methods used for accomplishing the tasks.

The goals and objectives of socio-economic development are determined based on the priorities of the strategic planning. The main strategic objectives should be the following: improving the competitiveness of the region and strengthening its natural resources, maintaining the human resources, encouraging the regional cooperation, creating the institutional conditions for regional development.

References

1. Certo, S., Peter, P. (1994) Strategic management: concepts and applications. Irwin.USA, Vol. 198 p.
2. Quinn, J. B. (1980). Strategies for change: logistical incrementalism. Homewood, IL, Dow–Jones–Irwin, Vol. 234 p.
3. Abell, D. F. (2000). Definingthe Business: The Starting Point of Strategis Planning. Englewood Cliffs. N0Y.: Prentice Hall, Vol. 567 p.

Ungur Cristina, doctorandă,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Chișinău, Republica Moldova

POLITICI DE SUSȚINERE A ACTIVITĂȚII CLUSTERIALE ȘI MODELE DE FINANȚARE A ACESTEIA

Una din tendințele moderne de dezvoltare a unei regiuni este reuniunea în grupuri industriale care contribuie la consolidarea capacităților regiunii în vederea promovării inovației în mediul de afaceri. Încurajarea interacțiunii dintre entitățile de afaceri, furnizorii de cunoștințe și sectorul public, prin reuniunea acestora în clustere, aduce avantaje economice. Susținerea dezvoltării activităților clusteriale are loc prin politici de încurajare și stimulare.

Scopul acestui studiu a fost să analizăm măsurile de politici care contribuie la dezvoltarea clusterială și să determinăm mecanismele de susținere clusterială care pot fi implementate la nivelul țărilor asociate la Uniunea Europeană precum sunt Ucraina și Republica Moldova.

Politicile clusteriale sunt conexe politicilor industriale tradiționale. În ultimii ani acestea și-au schimbat accentul spre crearea şi dezvoltarea sectoarelor industriale, bazate pe utilizarea tehnologiilor moderne, scientointensive şi care să reprezinte centre de integrare industrială (de producere) a întreprinderilor mici şi mijlocii [2]. În Uniunea Europeană, politica industrială este orientată spre integrarea entităților tehnologice, științifice și a IMM [9].

În unele surse politica clusterială este prezentată ca o alternativă politicii industriale tradiționale [1, pag. 4-7]. Se consideră că politica industrială tradițională este una depășită, deoarece se axează pe promovarea sectoarelor economice și a întreprinderilor prioritare. Pe când, politica clusterială se bazează pe ideea că bunăstarea unei țări (regiuni) este determinată de funcționarea unor grupuri de societăți interconectate prin relații productive.

Un aspect important al politicii clusteriale ține de instituirea mecanismelor de finanțare a acestui tip de activitate. Finanțarea clusterelor reprezintă un subiect discutat în numeroase studii de specialitate la nivel European [5; 7; 8]. Unele dintre acestea s-au bazat pe analiza posibilității de dezvoltare clusterială în țările Europei Centrale și de Est [5; 12].

Modelele de finanțare clusterială necesită o cercetare mai amplă, deoarece atestăm divergențe în studiile empirice existente. Unele cercetări au demonstrat că sectorul public reprezintă cea mai importantă sursă de finanțare pentru clustere [11], pe când altele [3] relevă importanța donatorilor externi (organizații internaționale) mai ales în țările în curs de dezvoltare.

În această cercetare am analizat politicile de susținere și dezvoltare a programelor clusteriale care există la nivel european, dar și în alte regiuni ale lumii. Studierea posibilităților și a mecanismelor de finanțare clusterială ne-a condus spre concluzia că cea mai importantă sarcină în

procesul de elaborare și realizare a programelor de dezvoltare clusterială constă în determinarea unei structuri optime a surselor de finanțare a proiectelor. Criteriile de determinare ale structurii optime sunt: volumul de finanțare, gradul de risc și costul capitalului împrumutat.

În rezultatul studierii politicii de susținere a activității clusteriale, am formulat direcțiile și mecanismele funcționale de încurajare a dezvoltării clusteriale, inclusiv mecanismele de finanțare care pot contribui la dezvoltarea regională a Ucrainei și a Republicii Moldova.

Bibliografie

1. Clustering development and promotions of innovations in Moldova. Fesability study. Vilnius, Lithuania, 2015 – 81p.
2. Hotărârea Guvernului RM nr. 614 din 20.08.2013 cu privire la aprobarea Concepţiei dezvoltării clusteriale a sectorului industrial al Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 187-190 din 30.08.2013
3. Ketels, C., Lindqvist, G., Sölvell, Ö. (2006). Cluster Initiatives in Developing and Transition Economies. Stockholm: Center for Strategy and Competitiveness, pp. 22-23.
4. Ketels, C., Sölvell, Ö. (2006). Innovation Clusters in the 10 New Member States of the European Union, European Commission.
5. Lämmer-Gamp, T., Meier zu Köcker, G., Christensen, T.A. (2011). Clusters Are Individuals - Creating Economic Growth through Cluster Policies for Cluster Management Excellence. Danish Ministry of Science, Technology and Innovation/Competence Networks Germany, Copenhagen/Berlin, pp. 22-23.
6. Urbančíková, N., Burger, P. (2014). Financing Clusters from Public Funds in the European Countries. Journal of Applied Economic Sciences. May 2014. Available from: https://www.researchgate.net/publication/262791406_Financing_Clusters_from_Public_Funds_in_the_European_Countries [accessed Oct 18 2017].
7. OECD (2007) Competitive Regional Clusters - National Policy approaches, pp. 88-91.
8. Oxford research AS, (2008) Cluster Policy in Europe - A brief summary of cluster policies in 31 European countries. Norway, pp. 20-23.
9. Parlamentul European. Principii generale ale politicii industriale a UE. Articolul 173 din TFUE. Accesibil on-line: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.1.html
10. Pavelková, D., Jirčíková, E. (2008). Klastry jako nástroj zvýšení onkurenceschopnosti firem, in: E + M Ekonomie a Management, 11(3): 62-72.
11. Sölvell, Ö., Ketels, C., Lindqvist, G. (2003). The Cluster Initiative Greenbook. Stockholm, pp. 39-40.

П’ятничук Ірина, к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту
Приватний вищий навчальний заклад
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ,

Івасишин Михайло, к.е.н.,
науковий співробітник
Президія Національної академії наук України,
м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ РЕФОРМ

Реформування системи охорони здоров’я, підвищення конкурентоспроможності медичних закладів тісно пов’язані із прийняттям ефективних управлінських рішень. Останні є можливим за умови формування своєчасної обліково-аналітичної інформації щодо раціонального використання наявних ресурсів та якості надання медичної допомоги.

Заклади охорони здоров’я потребують адекватного інформаційного забезпечення, яке формується саме в системі управлінського обліку, для підвищення ефективності управління їх діяльністю та оцінки рівня якості надання послуг медичним персоналом. Поліпшення існуючої практики управління в закладах охорони здоров’я, докорінно має змінити мотивацію медичних працівників та їх відповідальне ставлення до наданих прав і покладених обов'язків щодо профілактики, виявлення та ефективного лікування захворювань для підвищення рівня задоволеності пацієнтів якістю медичного обслуговування. Саме тому вкрай необхідним є розкриття економічної сутності обліково-аналітичної інформації як окремої складової професійної компетентності головних лікарів, керівників структурних підрозділів для прийняття ними адекватних рішень при наданні ними медичних послуг громадянам.

Розвиток і запровадження нових технологій в управлінні як закладами охорони здоров’я у цілому, так і їх структурними підрозділами, вимагають постійного вдосконалення якості інформаційного забезпечення, яке можна розглядати як систему збору, реєстрації, узагальнення та передачі, зберігання та обробки обліково-аналітичної інформації під потреби медичних працівників для прийняття ними адекватних рішень при наданні медичних послуг. Така інформація має включати об’єктивні та якнайповніші дані [1, с. 7-10]. У той же час вона має характеризуватися своєчасністю надання необхідних даних, простотою форми для кращого її сприйняття. Значення інформації, її корисність як окремої складової професійної компетентності медичних працівників можна оцінити тільки на підставі її впливу на прийняття рішень для покращення якості медичних послуг.

Очевидним є те, що попит на таку інформацію буде зростати, оскільки вона стає

визначальним компонентом професійної компетентності тих медичних працівників, які є керівниками як закладів охорони здоров'я у цілому, так і окремих структурних підрозділів і як лідери, уміють отримувати з такої інформації найбільшу вигоду, зменшуючи таким чином ймовірність виникнення можливих ризиків при залученні інвестицій [2, с. 14].

Інформаційне забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я зазнає впливу різних чинників, до яких слід віднести: організаційну структуру управління, яка представлена різною кількістю структурних підрозділів; призначення інформації для конкретних потреб медичних працівників; різний склад користувачів такої інформації.

Управління діяльністю закладів охорони здоров'я включає надання обліково-аналітичної інформації медичним працівникам не тільки про внутрішнє середовище таких закладів, але й про зовнішнє, в якому вони функціонують з метою прийняття як оперативних, так і стратегічних рішень.

Складна економічна ситуація вимагає пошуку нових підходів до формування обліково-аналітичної інформації в управлінні закладами охорони здоров'я, як важливої складової професійної компетенції керівників таких закладів та їх структурних підрозділів з метою використання її для прийняття виважених рішень щодо підвищення ефективності управління ними та оцінки рівня якості надання послуг медичним персоналом у контексті реформування системи охорони здоров'я. Тому питання професійного становлення менеджерів різних ієрархічних рівнів управління лікарняними закладами набуває важливого значення для вітчизняної системи охорони здоров'я та національної економіки у цілому.

З метою уникнення ризиків керівники закладів охорони здоров'я повинні володіти достатніми знаннями і навичками щодо застосування обліково-аналітичної інформації, отриманої сучасними інструментами управлінського обліку для більш повного задоволення потреб мікросередовища медичних закладів.

На основі проведених досліджень виокремлено модифіковані професійні компетенції для керівників закладів охорони здоров'я та їх структурних підрозділів, які скеровані на вирішення проблеми щодо раціонального використання наявних ресурсів та якості надання медичної допомоги і у контексті сучасних реформ. Рівень професійної компетентності таких медичних працівників із включенням до них важливої складової, а саме обліково-аналітичної інформації значною мірою впливає на підвищення конкурентоспроможності та привабливості медичних послуг. Зважаючи на це, вважаємо, що пріоритетними завданнями системи охорони здоров'я мають бути розвиток людського потенціалу та забезпечення нового рівня якості підготовки спеціалістів.

Специфіка управління закладом охорони здоров'я, на відміну від інших установ, зумовлює визначення пріоритетного завдання: формування особистісних і професійних

якостей керівників як закладів охорони здоров'я в цілому, так і їх структурних підрозділів в межах різних ієрархічних рівнів управління, розширення можливостей цього процесу за рахунок підсилення його цілісності та особливостей їхнього професійного становлення медичних працівників.

Вивчення спеціальної літератури дало змогу виявити найбільш відому модель компетенцій світових стандартів – модель SHL (міжнародні стандарти управління – фахівець, менеджер, керівник групи), яка виділяє наступні типи компетенцій: підприємницькі якості (творчий підхід, рішучість, стратегія); якості керівника (лідерство, планування й організація, орієнтація на якість); професійні якості (спеціальні знання, аналіз і вирішення проблем, усна й письмова комунікація); особисті якості (міжособистісне розуміння, гнучкість, стабільність, особиста мотивація) [3, с. 482].

Отже, управлінський облік закладів охорони здоров'я є інформаційною основою достатньою для ухвалення управлінських рішень керівниками закладів охорони здоров'я для того, щоб вони могли бути конкурентоспроможними та ефективно функціонувати у складних умовах бізнес-середовища, через використання корисної обліково-аналітичної інформації щодо надання медичних послуг нового рівня якістю з метою задоволення потреб пацієнтів.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження щодо окресленої проблематики можна зробити висновок, що оперативна і достовірна обліково-аналітична інформація, яка формується в системі управлінського обліку відіграє надзвичайну важливу роль у забезпеченні професійної компетентності керівників закладів охорони здоров'я, необхідної для прийняття ними адекватних рішень з метою підвищення ефективності управління такими закладами та оцінки рівня якості надання послуг медичним персоналом, що зробить їх конкурентоспроможними.

Список використаних джерел

1. Бенке И. Роль статистики в эффективном менеджменте [Текст] / И. Бенке // Экономика и статистика. – 2003. – № 3. – С. 12.
2. Бондар М. Обліково-аналітична інформація в управлінні підприємницькою діяльністю / М. Бондар // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 13-16.
3. Цимбал О. Ю. Самоменеджмент в структурі професійної підготовки майбутнього керівника навчального закладу / О. Ю. Цимбал // Young Scientist. – 2016. – № 6 (33). – С. 481-483.

Ткаченко Олександр, заст. міського голови
Трускавецька міська рада,
м. Трускавець

ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КЛАСТЕРОУТВОРЕННЯ В РЕГІОНІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Як показала світова практика, оптимальною формою просторової інтеграції бізнесу в регіоні, яка максимально сприяє підвищенню конкурентоспроможності територій, є кластерні утворення. Перевагами кластерів є: забезпечення сприятливого середовища для розвитку інноваційної діяльності в регіонах, залучення інвестицій, вузькогалузева спеціалізація, активізація розвитку малого бізнесу, виробництво конкурентоспроможної продукції, міжгалузева кооперація. До прикладу, приблизно 38% зайнятого населення ЄС працює на підприємствах, що входять до складу кластерів [1]. Звідси левова частка міжнародних і вітчизняних методик оцінювання потенціалу регіонів для розвитку ПІБ розглядається крізь призму можливостей формування галузевих кластерів.

З методичної точки зору, виявлення кластерів у регіоні можна здійснювати за допомогою якісних (збір якісної інформації) і кількісних (економічне моделювання) методів, а також шляхом поєднання цих методів. Серед науковців найбільшої популярності набрали такі кількісні методи визначення кластерів: таблиці «витрати-випуск», коефіцієнт локалізації, коефіцієнт Gini, індекси Ellison-Glaeser і MS Maurel-Sedillot, Shift-Share метод.

М. Портера вважають «батьком» кластерного підходу, що запропонував методику, згідно з якою сфери діяльності на основі коефіцієнту локалізації поділяються на географічно концентровані і розташовані повсюдно. Критерієм кластеру обрано зайнятість населення понад 1 тис. ос. [2, С. 438]. Запропонована методика була успішно апробована і розвинута як в США, так і європейських країнах. В основі методики Європейської кластерної обсерваторії виявлення та оцінювання потенційних кластерів закладено три базові показники: спеціалізація (коефіцієнт локалізації), фокус (частка кластеру в загальній кількості зайнятих в регіоні) і розмір (частка регіону в загальній кількості зайнятих у кластерній групі по країні) [3, С. 52]. У той час як експерти Єврокомісії з нагляду за розвитком малого і середнього бізнесу використовують підхід «зверху-вниз» з виділенням регіональних кластерів через просторову локалізацію галузевого, як правило, експортно орієнтованого виробництва [4, С. 9-11].

Серед методичних підходів вітчизняних вчених до кластеризації економіки регіонів можна виділити М. Бутко і Г. Самійленко, які запропонували оцінювання кластеризаційного потенціалу промислового комплексу регіону здійснювати в два етапи: проведення

кількісного оцінювання рівня потенціалу в розрізі структури промислового виробництва (ресурсного, інвестиційного, інфраструктурного, інтелектуального та інноваційного потенціалів) і якісного оцінювання джерел (фактори попиту і виробництва, конкурентні переваги та ресурси, споріднені і супутні галузі) [5, С. 43]. Натомість С. Ткач оцінювання потенціалу кластеризації економіки регіону пропонує здійснювати на основі дослідження галузевої насиченості та спеціалізації регіонів, наявних структурних зрушень економіки регіону і взаємозалежностей між видами економічної діяльності [6, С. 132].

М. Бойко та Г. Михайличенко пропонують такий алгоритм оцінювання можливостей кластеризації економіки регіону: визначення співвідношення продуктивності праці та концентрації робочої сили у регіоні; оцінювання привабливості й потенціалу регіональних умов для формування кластеру; оцінювання привабливості регіонального ринку щодо формування кластерів; формування структури кластеру; прогнозування конкурентоспроможності кластеру для оцінки бізнес-клімату регіону [7, с. 19-22]. Своєю чергою, М. Макаренко окремо розділяє оцінювання кластерного і економічного потенціалу регіону, який складається з таких основних елементів: ресурсний, фінансовий, інноваційний, потенціал якості життя в регіоні, екологічний, організаційний потенціал [8, С. 219].

Як видно, з роками методологія визначення кластерних структур у регіоні значно розвинулася і більшість авторів не обмежуються лише показниками локалізації. Разом з тим, серед науковців немає єдиного бачення щодо цього питання. Серед ключових недоліків наявних методик визначення потенціалу кластероутворення в регіоні можна виділити: неврахування галузевих особливостей регіонів, відсутність комплексності і обмеженість лише одним видом економічної діяльності або окремими складовими економічного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Innovation Clusters in Europe: A statistical analysis and overview of current policy support [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.central2013.eu/fileadmin/user_upload/Downloads/Tools_Resources/Cluster.pdf
2. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость. М.: Альпина Бизнес Букс. 2005. – 654 с.
3. Ковров Г.С. Методические аспекты кластеризации базовых отраслей промышленности экономики региона / Г.С. Ковров // Проблемы современной экономики. - № 4(52), 2014. – С. 51-53.

4. Посібник з кластерного розвитку. Україна: Послуги з підтримки МСП в пріоритетних регіонах. Державний Комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. К.: 2006. – с. 38.
5. Бутко М. П. Методичні аспекти кластеризації промислового комплексу регіону / М. П. Бутко, Г. М. Самійленко // Економіка та держава. 2010. – № 2/2010. – С. 38-43.
6. Ткач С.М. Оцінювання потенціалу кластеризації регіону крізь призму структури його економіки / С.М. Ткач // Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: матеріали IV міжнарод. наук.-практ. конф. 27 квітня 2017 р. – Київ:, 2017. – С. 132-136.
7. Бойко М.Г. Туристичні кластери як інноваційна компонента економічного розвитку регіонів / М.Г. Бойко, Г.І. Михайліченко // Вісник ДІТБ. – 2013. – № 17. – С. 16–25.
8. Макаренко М.В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону / М.В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 4 (130). – С. 217–224.

Тяжкороб Ірина, к.е.н.,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Львівський навчально-науковий інститут,
м. Львів

КОНКУРЕНТОСТІЙКІСТЬ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ЗОВНІШНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В ринковій системі господарювання категорії «конкурентоспроможність» та «конкурентостійкість» є одними з ключових, адже в них виражаються економічні, науково-технічні, виробничі, організаційно-управлінські, маркетингові можливості не тільки окремого підприємства, галузі, а й економіки регіону та країни у цілому. Ці можливості реалізуються у товарах та послугах, які конкурують з аналогами як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку. Категорії, що розглядаються, характеризують систему державного та суспільного устрою країни, міру її спроможності забезпечити стійкий динамічний розвиток економіки та пов'язаний з цим добробут суспільства. Як зазначають вітчизняні вчені, вплив на конкурентоспроможність промисловості регіонів України, за умов створення зони вільної торгівлі з країнами ЄС, матиме не стільки наявність природно-ресурсного, виробничого, трудового потенціалу, скільки чинники зовнішньої дії (рівень соціально-економічного розвитку регіонів країн-членів ЄС, їх національно-культурні особливості та економічні інтереси тощо). Тому особливо важливим є зміцнення конкурентостійкості суб'єктів господарювання, регіонів і країни загалом до впливу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників [1].

Конкурентоспроможність у сучасній економічній науці – це складна багатобічна економічна категорія, яка має дві сходинки розвитку – власно конкурентоспроможність та конкуренто стійкість [2]. Слід зазначити, що донедавна концепція конкурентостійкості широко застосовувалась лише на макрорівні, тобто на рівні підприємств (фірм, закладів), а на мезорівні – рівні регіонів, була майже не поширеною. Сьогодні, під конкурентостійкістю регіону, подібно визначенню конкурентостійкості підприємства, розуміють стійкість його конкурентних позицій протягом фіксованого відрізку часу [3]. В залежності від того, який часовий проміжок береться за основу регіональна конкурентостійкість розглядається у двох аспектах: поточному та стратегічному. Поточна конкурентоспроможність – це спроможність регіону в умовах глобальних викликів збільшити кількісні та якісні показники ефективності та результативності економічної, соціальної, інноваційної, екологічної та управлінської підсистем регіону із збереженням високих конкурентних позицій, що досягнуті до

теперішнього часу. Стратегічна конкурентостійкість – це спроможність регіону у середньо- та довгостроковій перспективах зберігати високі конкурентні позиції відносно інших регіонів за рахунок підвищення ефективності та результативності використання наявного потенціалу із збереженням можливостей для розвитку майбутніх поколінь. Тобто сучасна концепція конкурентостійкості заснована на теорії конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Відтак, стосовно регіональної конкурентостійкості можна застосовувати рекомендації щодо забезпечення стійкого розвитку на міжнародному рівні (конференція ООН, 20-22 червня 2012 р., Ріо-де-Жанейро), зокрема: підвищення якості життя населення, справедливе задоволення потреб теперішнього та майбутнього поколінь у соціально-економічній сфері та природному середовищі; співробітництво регіонів у вирішенні завдання ліквідації бідності; обмеження або ліквідація нежиттєздатних моделей виробництва та споживання, проведення відповідної демографічної політики; взаємозалежність та нерозривність економічного, соціального та природного середовища.

Тривалість конкуренто стійкості регіону залежить від наявності конкурентних переваг, конкурентоспроможного потенціалу, конкурентоспроможних суб'єктів господарювання та конкурентоспроможних товарів, що ними виробляються. Тому доречним є також дотримання країною та її регіонами «10 золотих правил конкурентоспроможності» (сформульовано Міжнародним інститутом менеджменту, Лозанна, Швейцарія): створення стабільного та передбачуваного законодавства; забезпечення оперативності, прозорості та підзвітності в системі управління бізнесом, а також спрощення його ведення; інвестування у розвиток та підтримання економічної та соціальної інфраструктури; зміцнення середнього класу; розвиток приватного середнього підприємництва; підтримання балансу співвідношення між рівнями заробітної плати, продуктивності та оподаткування; розвиток місцевих ринків шляхом стимулювання приватних заощаджень та внутрішніх інвестицій; баланс між активністю на зовнішньому та внутрішньому ринках; баланс переваг глобалізації економіки та національних особливостей; забезпечення більш високого рівня добробуту населення.

Таким чином, конкурентостійкість для регіонів означає, що вони мають бути гнучкими по відношенню до зовнішнього середовища, тобто постійно пристосовуватись до зовнішніх трансформацій (змін зовнішнього середовища), шляхом внутрішніх трансформацій, тобто змін в самих регіонах, для підтримки свого економічного стану та стійкого розвитку.

Список використаних джерел

1. Тимків С. М. Забезпечення конкурентоспроможності промисловості регіонів у контексті зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Електронний ресурс] / С. М. Тимків. – Режим доступу : http://ird.gov.ua/irdp/e20150601.pdf

2. Мохначев С. А. Конкурентоспособность региона: инновационный и инвестиционный аспекты / С. А. Мохначев // Вестник КИГИТ. – 2012. – №12-2. – С. 13-17.

3. Печаткин В. В. Концепция конкурентоустойчивости регионов как основа для обоснования и реализации стратегических приоритетов их развития / В. В. Печаткин // Фундаментальные исследования. – 2017. – № 10, Ч. 1. – С. 137-142.